

чинників: сприятливих можливостей і загроз. Результати проведеного SWOT-аналізу дозволили оцінити позицію Одеського регіону як серед інших регіонів України, з якими він конкурує за нові робочі місця та прямі іноземні та внутрішні інвестиції, так і відносно регіонального оточення в Чорноморському басейні [8]. Виходячи з мети інвестиційної стратегії Одеської області на 2011-2015 рр., яка полягає у концентрації ресурсів для активізації інвестиційної діяльності, спрямованої на модернізацію економіки та забезпечення її сталого розвитку, передбачається пріоритетна підтримка інвестиційних програм і проектів в сфері рекреації та туризму, у тому числі:

- створення на березі ріки Дунай (близько м. Вилкове), на території 1,8 га сучасного туристично-готельного комплексу на 140 комфортабельних місць розміщення з човною станцією і іншими профільними інфраструктурними елементами. Вартість інвестиційного проекту: 1 млн. 100 тис. дол. США;

- будівництво багатофункціонального морського водноспортивного тематичного парку на базі яхт-клубу "Luxury Spaces" (пгт. Грибівка, Овідіопольський район). На території вже побудовано котеджне містечко з 489 котеджами та яхт-клуб на 325 швартовочних місць. Вартість інвестиційного проекту: 300 млн. дол. США.

**Висновки.** В умовах глобалізації, інформатизації і інтернаціоналізації економічного розвитку ре-

гіонів, одним з найважливіших напрямків є впровадження міжнародного та регіонального досвіду щодо формування заходів реалізації інвестиційних стратегій, які повинні сприяти підвищенню ефективності функціонування економіки регіону і держави в цілому. В основу оцінки ефективності роботи по залученню інвестицій пропонується покласти як кількісні індикатори результативності виконаних заходів, результативні показники (обсяги залучених інвестицій та обсяги експорту товарів та послуг тощо), так і опосередковані результати, що свідчать про поточний стан та перспективи розвитку інвестиційного середовища в сфері гостинності та туризму регіонів.

Участь регіонів в процесах міжнародного економічного співробітництва веде до зростання рівня конкурентоспроможності послуг та продукції, що випускається, прискорення техніко-технологічного переозброєння виробничих процесів за рахунок залучення іноземних інвестицій, поповнення валютних ресурсів рекреаційних підприємств регіону за рахунок експорту товарів та послуг. Таким чином, реалізація заходів інвестиційної стратегії на основі державно-приватного партнерства повинна забезпечити створення сприятливих умов для підвищення ефективності інвестиційного процесу в індустрії гостинності, модернізації інфраструктури регіонального туризму.

#### СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Формування конкурентоспроможної економіки регіону Українського Причорномор'я : моногр. / Б.В. Буркинський, В.М. Осипов, О.В. Моліна та ін. – Одеса : ІПРЕЕД НАН України, 2012. - 492 с.
2. Зелена стратегія регіону : монографія / [Б.В. Буркинський, Т.П. Галушкіна, В.С. Реутов, С.К. Харічков, С.Г. Нездоймінов та ін.]; за наук. ред. акад. НАН України, д.е.н., проф. Б.В. Буркинського, д.е.н., проф. Т.П. Галушкіної. – Одеса : ІПРЕЕД НАН України. – Саки : ПП «Фенікс», 2011. – 448 с.
3. Цехла С.Ю. Подходы к разработке концепции государственной инновационной политики в сфере международного туризма /С.Ю. Цехла, Е.В. Яковенко // Экономика Крыма. - 2011. - № 4(37). - С. 44-48.
4. Прямі інвестиції у 2011 році. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.od.ukrstat.gov.ua>
5. Програма розвитку туристично-рекреаційної галузі Одеської області на 2011-2015 роки. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.touregion.od.ua/>
6. ЄВРО-2012: напрями реалізації нагромадженого потенціалу регіонального розвитку. Аналітична доповідь. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/1047/>
7. Проект Агентства США з міжнародного розвитку (USAID) "Локальні інвестиції та національна конкурентоспроможність". [Електронний ресурс]. - Режим доступу: [http://linc.com.ua/ukr/about\\_USAID\\_Linc/project\\_description/](http://linc.com.ua/ukr/about_USAID_Linc/project_description/)
8. Інвестиційна стратегія Одеської області на 2011-2015 роки. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://ved.odessa.gov.ua/clov-programi/>



УДК 658.152 : 332.122 (477)

**МИРОНЮК Т.І.**, канд. екон. наук, доцент  
Одеська національна академія харчових технологій, м. Одеса

## ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ ОДЕСЬКОГО РЕГІОНУ

У статті проаналізовано склад і структуру прямих іноземних та капітальних інвестицій підприємств Одеського регіону, визначено основні проблем та перспективи подальшого інвестиційного розвитку.

**Ключові слова:** регіон, інвестиції, інвестиційний розвиток, інвестиційна привабливість

The paper analyzed the composition and structure of foreign direct and capital investment of enterprises in Odessa region, the main problems and prospects for investment development.

**Keywords:** region, investments, investment development, investment attraction

**Вступ.** Одеська область - один з найперспективніших регіонів півдня України, що володіє високим потенціалом для розвитку більшості галузей промисловості та якісним рівнем підготовки трудових ресурсів. Відмінними особливостями регіону є розвинена транспортна інфраструктура; широкі транзитні можливості; високий потенціал індустріального сектора; розвинений аграрний сектор; перспективний туристичний комплекс; значний науково-освітній потенціал.

На території області розташовуються підприємства з виробництва продуктів нафтопереробки, машинобудування, ремонту та збору машин, обробки металу, хімічної та нафтохімічної, легкої та харчової промисловості.

Харчова промисловість займає майже чверть у загальному обсязі реалізованої продукції по області. Базові підприємства зосереджені в олійно-жировій, м'ясо-молочній, консервній та виноробній промисловості. Одеська область традиційно регіон виноградарства й виноробства. У регіоні вирощується 55% українського винограду, що дало поштовх для розвитку потужних виноробних підприємств.

Залучення інвестицій є ключовим елементом підвищення конкурентоспроможності території. Завдяки інвестиціям відбувається приплив необхідних фінансових ресурсів, а отже нові надходження до бюджетів усіх рівнів. Крім того, інвестиції приносять нову управлінську культуру, нові навички менеджменту, інновації та технології, нові ринки, нові можливості для бізнесу місцевих малих і середніх підприємств. Доведено, що території, де активно залучаються інновації мають значно вищий рівень якості життя громадян. Залучити інвестиції не просто, оскільки це конкурентний процес. Ресурси та зусилля, затрачені на цю конкурентну боротьбу можуть окупитися не раніше ніж через кілька років.

Вивченню питань інвестиційної діяльності підприємств Одеського регіону присвячено праці таких вчених – Бутенко А.І., Карпінської Г.В., Михайлюк О.Л., Мовчан Т.В., Тарасової О.В. та ін.

**Постановка завдання.** Інвестиції є рушійною силою соціально-економічного розвитку. Пріоритетними для інвестування в Одеському регіоні є підприємства області таких видів економічної діяльності: додаткові транспортні послуги, фінансова діяльність, виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів, оптова торгівля і посередництво в оптовій торгівлі, операції з нерухомим майном, оренда, інжиніринг та надання послуг підприємцям, виробництво продуктів нафтопереробки та хімічна промисловість.

Отже, **метою статті** є висвітлення динаміки, проблем та перспектив інвестиційного процесу підприємств Одеської області, що є передумовою подальшого розвитку регіону, забезпечення створення

робочих місць та добробуту населення в цілому. Необхідним є вирішення таких завдань: аналіз стану інвестиційної діяльності підприємств Одеського регіону; вивчення структури освоєних інвестицій за економічним призначенням, інвестиційною привабливістю та джерелами фінансування; визначення проблем, подальших перспектив та передумов здійснення інвестиційної діяльності.

**Результати.** У 2012 р. в економіку Одеської області іноземними інвесторами вкладено 418,3 млн. дол. прямих інвестицій (акціонерний капітал).

Обсяг прямих іноземних інвестицій області на 31 грудня 2012 р. становив 1629,5 млн. дол., що на 33,5% більше обсягів інвестицій на початок 2012 р., та в розрахунку на одну особу населення складає 684,5 дол. З країн ЄС внесено 1189,7 млн. дол. (73,0% загального обсягу), із країн СНД – 39,6 млн. дол. (2,4%), з інших країн світу – 400,3 млн. дол. (24,6%).

До основних країн-інвесторів, на які припадає 80,4% загального обсягу прямих інвестицій, входять: Кіпр – 653,7 млн. дол., Велика Британія – 200,4 млн. дол., Нідерланди – 166,1 млн. дол., Сінгапур – 67,8 млн. дол., США – 65,2 млн. дол., Швейцарія – 54,2 млн. дол., Франція – 51,6 млн. дол., Німеччина – 51,4 млн. дол.

На підприємствах промисловості зосереджено 561,6 млн. дол. (34,5% загального обсягу прямих інвестицій в область), у т.ч. переробної – 351,7 млн. дол. Серед галузей переробної промисловості у виробництво харчових продуктів, напоїв і тютюнових виробів інвестовано 175,5 млн. дол. прямих інвестицій; виробництво коксу, продуктів нафтопереробки, хімічну та нафтохімічну промисловість – 91,4 млн. дол.; машинобудування – 55,4 млн. дол. На підприємствах транспорту та зв'язку зосереджено 396,9 млн. дол. (24,4% загального обсягу прямих інвестицій в область). В організаціях, що здійснюють операції з нерухомим майном, оренду, інжиніринг та надання послуг підприємцям, прями інвестиції становлять 236,8 млн. дол. (14,5%), у фінансових установах акумульовано 150,4 млн. дол. (9,2%), торгівлі, ремонту автомобілів, побутових виробів та предметів особистого вжитку 114,2 млн. дол. (7,0%), на будівельних підприємствах – 99,0 млн. дол. (6,1%).

Заборгованість українських підприємств за кредитами та позиками, торговими кредитами та іншими зобов'язаннями (боргові інструменти) перед прямими іноземними інвесторами на 31 грудня 2012 р. становила 214,1 млн. дол.

Загальний обсяг прямих іноземних інвестицій (акціонерний капітал та боргові інструменти) на 31 грудня 2012 р. становив 1843,6 млн. дол.

Динаміка прямих іноземних інвестицій в Одеський регіон з 01.01.2009 по 01.01.2013 рр. представлена на рисунку 1.

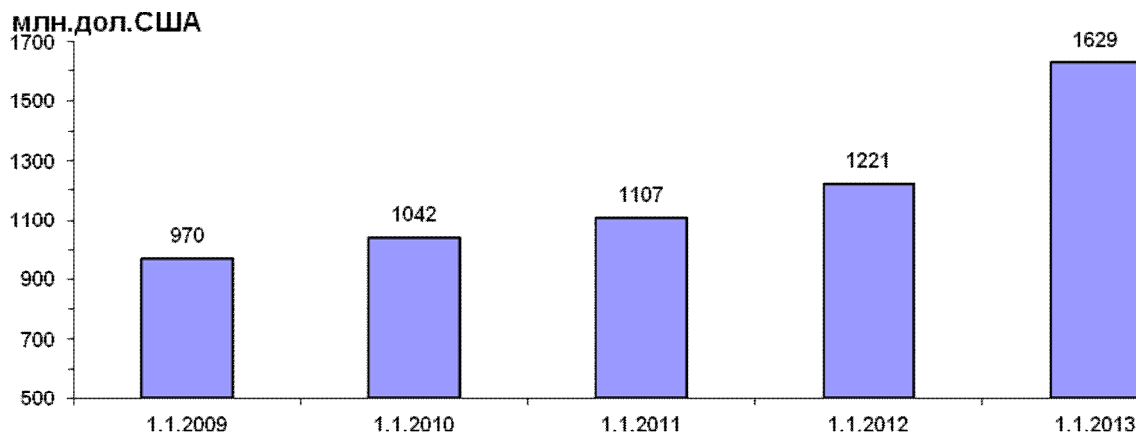


Рис. 1. Прямі іноземні інвестиції в Одеський регіон\*

\* Дані про прямі інвестиції згідно міжнародної статистичної методології можуть уточнюватись протягом двох років.

Обсяг прямих інвестицій (акціонерний капітал) з області в економіку країн світу, з урахуванням його курсової різниці, на 31 грудня 2012 р. становив 53,9 млн. дол.

**Аналіз капітальних інвестицій в Одеську область за 2012 рік**

За 2012 рік підприємствами та організаціями області за рахунок усіх джерел фінансування освоєно 13,23 млрд. грн. капітальних інвестицій, що більше на 3,27 млрд. грн. ніж в 2011 році (9,96 млрд. грн.).

У зазначеному періоді Одеська область за обсягами капітальних інвестицій посіла 7 місце серед

регіонів України. Частка регіону у загальному обсязі залучених інвестицій складає 5,0%. Порівняно з відповідним періодом минулого року обсяги капітальних інвестицій зросли на 53,5%, що дозволило посісти 1 місце порівняно з іншими регіонами країни.

Головні джерела капітальних інвестицій - кредити банків та інших позик (42,8% усіх освоєних коштів) і власні кошти підприємств та організацій (36,9%). Обсяги капітальних інвестицій за джерелами фінансування наведені в таблиці 1 [3].

Таблиця 1

**Капітальні інвестиції Одеського регіону за джерелами фінансування у 2012 році\***

	Освоєно капітальних інвестицій	
	тис. грн.	у % до загального обсягу
<b>Усього</b>	<b>13230271</b>	<b>100,0</b>
у тому числі за рахунок		
коштів державного бюджету	223030	1,7
коштів місцевих бюджетів	394018	3,0
власних коштів підприємств та організацій	4880137	36,9
кредитів банків та інших позик	5657681	42,8
Інших джерел фінансування	2075404	15,6

\* За даними головного управління статистики в Одеській обл.

Пріоритетними напрямками інвестування є такі види діяльності, як промисловість (39,6%), транспорт і зв'язок (25,5%) та будівництво (17,0%).

Найвагомішу частку капітальних інвестицій (99,0% загального обсягу) спрямовано в матеріальні активи, з яких в інженерні споруди – 48,9% усіх інвестицій, у житлові будівлі – 17,3% та 10,1% у нежитлові будівлі. Інвестиції в придбання машин і обладнання, інвентарю та транспортних засобів склали 20,3% загального обсягу капітальних інвестицій, інші матеріальні активи – 2,4%.

Найбільшу частку капітальних інвестицій (39,6%) освоєно підприємствами промислових видів діяльності, обсяги яких порівняно з 2011 р. зросли у 3,9 рази. При цьому 85,6% коштів, спрямованих у

розвиток промисловості, освоєно підприємствами з виробництва та розподілення електроенергії, газу та води, 14,4% – переробної промисловості.

Підприємства транспорту та зв'язку освоїли 3368,8 млн. грн. інвестицій, або 25,5% від загального обсягу. Порівняно з 2011 р. їх обсяги зросли у 1,6 рази. Збільшення капітальних інвестицій досягнуто також на підприємствах діяльності рибальства, рибництва (у 7,8 рази), торгівлі (на 44,7%), охорони здоров'я та надання соціальної допомоги (на 44,4%), фінансової діяльності (на 26,9%) та будівництва (на 21,6%). На будівництво житла освоєно 2286,4 млн. грн. капітальних інвестицій, що на 13,5% більше, ніж у відповідному періоді минулого року. Більшість цих коштів (58,7%) освоєно населенням на будівництво

індивідуальних житлових будинків.

Підсумки розвитку Одеської області за минулий рік свідчать про позитивні процеси у сфері інвестування, підприємницької діяльності, споживчого ринку та послуг, на ринку праці. У звіті керівника області - Едуарда Матвійчука - наголошено, що завдяки активному зростанню капітальних інвестицій до основного капіталу в Одеській області відбувається модернізація виробництва: «Збільшується ріст інвестицій в основний капітал. Це означає, що у нас відбувається модернізація виробництва, і темпи зростання за цим показником у нас 133%. Ми теж одні з лідерів у країні за цим показником».

Також серед основних тенденцій соціально-економічного розвитку за минулий рік можна виділити утворення нових робочих місць. Так, протягом минулого року в Одеській області було утворено 52,7 тисяч нових робочих місць, що на 61,4% більше ніж скорочено. А рівень зареєстрованого безробіття в регіоні є одним з найнижчих в Україні. При цьому на Одещині спостерігається стабільне зростання рівня заробітної плати. Так, середньомісячна заробітна плата у порівнянні з січнем-груднем 2011 року в Одесь-

кій області підвищилася на 13,1%, реальна заробітна плата – на 13%.

Гарні показники Одещина демонструє в сфері торгівлі. Так, з початку 2013 року ціни на споживчі товари та послуги знизилися на 0,6%, в тому числі на продукти харчування на 2,4%. У той же час обсяги обороту роздрібною торгівлі протягом 2012 року зросли на 17,8% [5].

Певні ресурсні та інфраструктурні можливості регіону створюють потенційні умови для залучення інвестицій, але, звичайно за виконання низки умов, головною з яких є створення сприятливого інвестиційного клімату.

На сьогодні в Одеському регіоні інвестиційно-привабливими для нерезидентів залишаються такі види економічної діяльності: транспортні послуги, фінансова діяльність, виробництво харчових продуктів та тютюнових виробів, торгівля, нафтопереробна та хімічна промисловість та нерухомість, оренда і інжиніринг. Структура залучених іноземних інвестицій за цими напрямками у 2012 році представлена на рисунку 2.

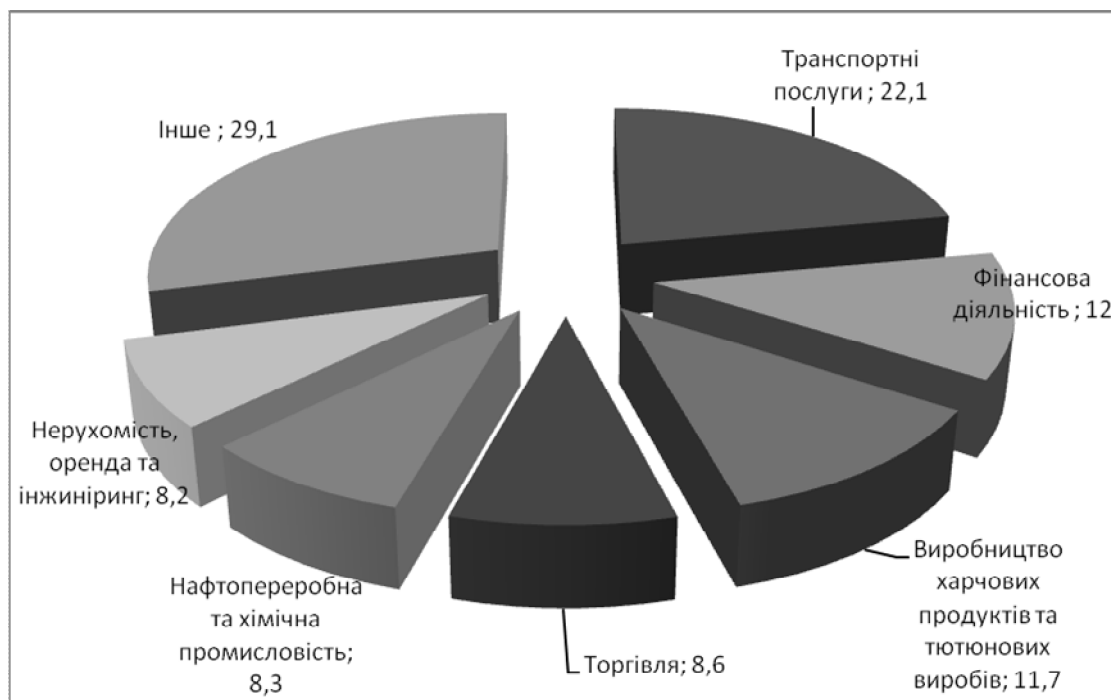


Рис. 2. Інвестиційно привабливі види економічної діяльності для нерезидентів в Одеському регіоні

Спостерігаючи позитивну динаміку інвестиційного процесу в Одеському регіоні, слід все ж таки згадати про *слабкі сторони* цього процесу. До них можна віднести:

- несприятливий інвестиційний клімат у державі в цілому;
- поганий стан транспортної інфраструктури (автодороги, залізниця);
- складні та довгі дозвільно-погоджувальні процедури;

- відсутність достатньої кількості фінансування на підготовку кваліфікованих фахівців з залучення інвестицій;
- слабка взаємодія і координація органів місцевого самоврядування та держадміністрацій на горизонтальному рівні;
- державна політика не підтримує малий бізнес;
- відсутність доступних кредитів;
- відсутність лідерів і матеріально-технічної бази;

- відсутність прогресивних інноваційних структур: технопарки, інкубатори, венчурні фірми;
- відсутність мотивації та умов для реалізації інтелектуальних проєктів;
- слабка нормативна база захисту та забезпечення авторського права;
- практично відсутня співпраця між бізнесом та науково-дослідними інститутами;
- низька результативність державної підтримки с/г виробників;
- невідповідність значної частки продукції стандартам та ін.

**Висновки.** Для подальшого інтенсивного розвитку інвестиційної діяльності в Одеському регіоні необхідно реалізувати такі перспективні завдання:

- покращення іміджу України і Одеського регіону зокрема;
- прийняття прогресивних змін до законодавства України з питань інвестування задля формування сприятливого інвестиційного клімату;

- стабілізація політичної ситуації в Україні;
- розробка та активне впровадження стратегій розвитку і залучення інвестицій на регіональному рівні;
- стабільність валютного курсу гривні;
- покращення екологічного стану в країні;
- підтримка державою прямих іноземних інвестицій;
- можливість створення вільних економічних зон для інноваційного розвитку;
- спрощення дозвільних процедур і дерегуляція для бізнесу;
- спрощення виходу підприємствам на зовнішні ринки;
- налагодження зв'язку «держава – наука – бізнес»;
- створення системи мотивації залучення інвестицій та реалізації інноваційних проєктів;
- створення інноваційної інфраструктури.

#### СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Бланк И.А. Инвестиционный менеджмент : Учебный курс. – 2-е изд., перераб. и доп. / И.А. Бланк. – К. : Эльга – Н., Ника-Центр, 2006. – 552 с.
2. Денисенко М. Можливості активізації інвестування в сучасних умовах / М. Денисенко // Економіка України. – 2003. – № 2. – С. 28–35.
3. <http://www.od.ukrstat.gov.ua/>
4. <http://gue.odessa.gov.ua/Main.aspx?sect=Page&IDPage=44237&id=106>
5. [http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art\\_id=246092308&cat\\_id=244277216](http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=246092308&cat_id=244277216)



УДК 330.341.2

**КОВТУНЕНКО К.В., канд. екон. наук, доцент**

Одеський національний політехнічний університет, м. Одеса

## РОЛЬ УЧАСНИКІВ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ПРОЦЕСІ ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ РОЗРОБОК

У статті уточнено класифікацію учасників інноваційної діяльності та означено коло учасників, які приймають безпосередню участь в використанні інноваційних розробок. Визначено умови вибору ефективного способу тривалого практичного використання інновації учасниками інноваційної діяльності. З'ясована роль учасників інноваційної діяльності в процесі використання інноваційних розробок.

**Ключові слова:** учасники інноваційної діяльності, інноваційна діяльність, інноваційна розробка, способи використання інноваційних розробок

Supplemented by classification of participants of innovation activities and identified members who are directly involved in the use of innovative developments has been explored in the article. Conditions of choice way of an effective long-term practical use of innovation by participants of innovation activities. The role of participants of innovation activities in the use of innovation has been identified.

**Keywords:** participants of innovation activities, innovation, innovative design, uses innovation

**Постановка проблеми.** Інноваційний розвиток держави ґрунтується на ефективній інноваційній діяльності вітчизняних підприємств. Ефективність визначається практичним використанням результатів інноваційної діяльності її учасниками: підприємствами, державою, суспільством. Однак не всі учасники інноваційної діяльності мають можливості та бажання практичного використання інноваційної розробки.

Тому залишається актуальним питання визначення умов використання інновацій та ролі учасників інноваційної діяльності.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Дослідженню інноваційної діяльності присвячена велика кількість наукових праць, як вітчизняних так й зарубіжних дослідників. Питання управління інноваційною діяльністю підприємства досліджували такі